

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

09 жовтня 2018 р.

Справа №0540/6879/18-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі:
головуючого - судді Логойди Т.В.,

розглянувши в порядку письмового провадження адміністративну справу за позовом Пінешка Леоніда Станіславовича до Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити певні дії,

в с т а н о в и в:

У серпні 2018 року Пінешко Л.С. звернувся до суду з вказаним адміністративним позовом, в якому зазначав, зокрема, що є внутрішньо переміщеною особою, яка за місцем фактичного проживання перебуває на обліку у відповідача як отримувач пенсії. З 01 квітня 2017 року виплату пенсії припинено з підстав, що не передбачені ст. 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Вважаючи, що відповідачем порушено право на пенсійне забезпечення, просив:

- визнати протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області щодо припинення виплати пенсії йому з 01 квітня 2017 року;
- зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області відновити нарахування та виплату йому несплаченої пенсії з 01 квітня 2017 року та виплатити всю суму заборгованості на картковий рахунок, відомості щодо якого надані до пенсійного органу.

Відповідач подав відзив на позовну заяву, в якому зазначав, зокрема, що позивач перебуває на обліку у відповідача, виплату пенсії призупинено у зв'язку з не підтвердженням місця фактичного проживання. Також повідомив про нормативно-правові акти, які регулюють питання виплати пенсії внутрішньо переміщеним особам з тимчасово окупованих територій, та те, що для поновлення виплати пенсії позивачу необхідно особисто звернутися до органу Пенсійного фонду України та надати відповідні документи. Між тим з питанням поновлення виплати пенсії позивач до відповідача не звертався. Вважав, що не порушив права позивача. Просив в задоволенні позову відмовити.

Позивач та представник відповідача в судові засідання не з'явилися, про дату, час і місце судового засідання повідомлялися належним чином. Неявка у судові засідання таких осіб не перешкоджає розгляду справи по суті.

Судом встановлено, що Пінешко Л.С. є пенсіонером та внутрішньо переміщеною особою, місце проживання якої було зареєстровано на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження (м. Макіївка Донецької обл.), а фактичне місце проживання/перебування – на підконтрольній українській владі території (смт.Покровське Дніпропетровської обл.), що підтверджується відповідною довідкою про взяття на облік

*306*3254428*1*2*

внутрішньо переміщеної особи.

Перебуває на обліку у Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області (який на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 821 є правонаступником Васильківського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Дніпропетровської області, яке в свою чергу на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 року №988 є правонаступником Управління Пенсійного фонду України в Покровському районі Дніпропетровської області, де на обліку перебував позивач).

З 01 квітня 2017 року виплату пенсії припинено з підстав, що не передбачені ст. 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», що відповідачем не заперечується.

03 жовтня 2017 року позивач звернувся до відповідача із заявою про поновлення виплати пенсії з 01 квітня 2017 року, однак виплату пенсії поновлено не було.

Дослідивши матеріали справи, вирішивши питання чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги та заперечення, та якими доказами вони підтверджуються, чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, які правові норми належить застосувати до цих правовідносин, суд дійшов висновку, що позов підлягає задоволенню з таких підстав.

Статтею 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Статус внутрішньо переміщеної особи врегульований Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», відповідно до преамбули якого цей Закон відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» для взятої на облік внутрішньо переміщеної особи реалізація прав на зайнятість, пенсійне забезпечення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, на отримання соціальних послуг здійснюється відповідно до законодавства України.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел визначені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Статтею 8 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг.

Частиною 3 ст. 4 вказаного Закону визначено, що виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються: види пенсійного забезпечення; умови участі в пенсійній системі чи її рівнях; пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат; джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне

забезпечення; умови, норми та порядок пенсійного забезпечення; організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення.

Згідно зі ст. 5 вказаного Закону виключно цим Законом, визначаються, зокрема порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням; порядок використання коштів Пенсійного фонду та накопичувальної системи пенсійного страхування.

Відповідно до ч. 1 ст. 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно в грошовій формі за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій, або через установи банків у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Право позивача на отримання пенсії відповідачем не заперечується.

Підстави для припинення виплати пенсії визначені 1 ст. 49 вказаного Закону, згідно з якою виплата пенсії за рішенням територіальних органів Пенсійного фонду або за рішенням суду припиняється:

- 1) якщо пенсія призначена на підставі документів, що містять недостовірні відомості;
- 2) на весь час проживання пенсіонера за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- 3) у разі смерті пенсіонера;
- 4) у разі неотримання призначеної пенсії протягом 6 місяців підряд;
- 5) в інших випадках, передбачених законом.

Отже, припинення виплати пенсії можливе лише на підставі відповідного рішення, що прийнято органом Пенсійного фонду або судом, і лише з підстав визначених статтею 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», перелік яких є вичерпним та передбачає можливість припинення виплати пенсії з інших підстав виключно у випадках, передбачених законом.

Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» підстави для припинення (призупинення) виплати пенсії – не встановлені.

В судовому порядку виплата пенсії позивачу не припинялася.

Органом Пенсійного фонду рішення про припинення виплати пенсії з встановлених законом підстав – не приймалося.

Посилання відповідача на те, що відбулося призупинення виплати пенсії позивача, є неприйнятними, оскільки таке зупинення з подальшим поновленням виплати пенсії законом передбачено лише щодо пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності (ст.35 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»).

Враховуючи наведене, орган Пенсійного фонду безпідставно не виплачує позивачу пенсію.

Статтею 24 Конституції України встановлено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

В даному спорі наявність у позивача статусу внутрішньо переміщеної особи створює для нього, на відміну від інших громадян України, певні перешкоди в отриманні його пенсії, яка призначена у зв'язку з трудовою діяльністю, і потребує від пенсіонера здійснення додаткових дій, які не передбачені законами щодо пенсійного забезпечення, зокрема, ідентифікації особи, надання заяви про поновлення виплати пенсії, яка була припинена органом Пенсійного фонду без прийняття відповідного рішення, тощо.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права, Конституція України має найвищу юридичну силу, її норми є нормами прямої дії, а тому органи державної влади та

органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 8, ч.2 ст. 19 Конституції України).

Верховний Суд України 06 жовтня 2015 року ухвалив постанову в справі №608/1189/14-а, де зазначив, що держава відповідно до конституційних принципів зобов'язана гарантувати це право (право на отримання пенсії) незалежно від того, де проживає особа, якій призначена пенсія.

Європейський суд з прав людини у рішенні від 08 липня 2004 року в справі «Ілашку та інші проти Молдови та Росії», задовольняючи позов щодо Молдови, визнав, що Уряд Молдови, який є єдиним законним Урядом Республіки Молдова за міжнародним правом, не здійснював влади над частиною своєї території, яка перебуває під ефективним контролем «Молдавської Республіки Придністров'я». Однак, навіть за відсутності ефективного контролю над Придністровським регіоном, Молдова все ж таки має позитивне зобов'язання за статтею 1 Конвенції вжити заходів, у рамках своєї влади та відповідно до міжнародного права, для захисту гарантованих Конвенцією прав заявників.

Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ) в рішенні у справі «Пічкур проти України», яке набрало статусу остаточного 07 лютого 2014 року, встановив, що право на отримання пенсії як таке, стало залежним від місця проживання заявника. Це призвело до ситуації, в якій заявник, пропрацювавши багато років у своїй країні та сплативши внески до системи пенсійного забезпечення, був зовсім позбавлений права на пенсію лише на тій підставі, що він більше не проживає на території України (пункт 51 цього рішення). У пункті 54 вказаного рішення ЄСПЛ зазначив, що наведених вище міркувань ЄСПЛ достатньо для висновку про те, що різниця в поводженні, на яку заявник скаржився, порушувала статтю 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно з якою користування правами та свободами, визнаними в Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою, у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, якою передбачено право кожної фізичної або юридичної особи мирно володіти своїм майном та закріплено, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Європейський суд з прав людини зазначив, що в контексті статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод поняття «майно» охоплює як «наявне майно», так і активи, включаючи право вимоги, з посиланням на які заявник може стверджувати, що він має принаймні законні очікування стосовно ефективного здійснення свого «права власності» (п. 74 рішення від 02.03.2005 року у справі «Von Maltzan and Others v. Germany»). Європейський суд з прав людини зробив висновок, що певні законні очікування заявників підлягають правовому захисту, та сформував позицію для інтерпретації вимоги як такої, що може вважатися «активом»: вона повинна мати обґрунтовану законну підставу, якою, зокрема, є чинна норма закону, тобто встановлена законом норма щодо виплат (пенсійних, заробітної плати, винагороди, допомоги) на момент дії цієї норми є «активом», на який може розраховувати громадянин як на свою власність. Таким чином, статтю 1 Першого протоколу до Конвенції слід застосовувати для захисту «правомірних (законних) очікувань».

Припинення виплати пенсії позивачу відбулося не у спосіб, що передбачений законом, і з точки зору положень ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод мало місце втручання у право власності позивача, і таке втручання не було законним.

Припиненням виплати пенсії з підстав, що не передбачені законом, порушено право позивача на отримання пенсії, на що позивач мав законні очікування.

З огляду на наведене з метою ефективного захисту порушених прав позивача позовні вимоги підлягають задоволенню іншим шляхом - шляхом визнання протиправною бездіяльності суб'єкта владних повноважень щодо невиконання зобов'язанням відповідача поновити нарахування та виплату позивачу пенсії з дня припинення її виплати зі сплатою заборгованість по ній (п. 10 ч. 2 ст. 245 Кодексу адміністративного судочинства України).

Вирішуючи спір судом враховані правові висновки, що викладені у рішенні Верховного Суду від 03 травня 2018 року за результатами розгляду зразкової справи №805/402/18 (провадження № Пз/9901/20/18), які відповідно до ч. 5 ст. 242 Кодексу адміністративного судочинства України мають бути враховані судом при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин.

Щодо строку захисту порушеного права.

Відповідно до ч. 2 ст. 46 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» нараховані суми пенсії, не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком з нарахуванням компенсації втрати частини доходів.

Порушення прав позивача – не отримання нарахованих сум пенсії – відбулося з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, і мало триваючий характер. Процесуальний строк обмежує лише строк звернення до суду з позовом, і не обмежує строк захисту порушеного права, якщо спеціальними нормами матеріального права встановлені більші строки для такого захисту (в даному випадку на підставі ч. 2 ст. 46 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» позивач має право захистити своє порушене право на виплату пенсії за минулий час без обмеження будь-яким строком). На необхідність застосування при розгляді справ щодо пенсійного забезпечення крім процесуальних строків також й положень спеціальних норм неодноразово зазначалося і в рішеннях Верховного Суду України (зокрема, в рішенні від 25 травня 2016 року в справі № 21-1249а16).

Аналогічні висновки щодо застосування норм права викладені в постанові Верховного Суду від 03 травня 2018 року в справі № 805/402/18 (провадження №Пз/9901/20/18), які відповідно до ч. 5 ст. 242 Кодексу адміністративного судочинства України мають бути враховані судом при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин.

Щодо вимог про зобов'язання відповідача поновити нарахування та виплату позивачу пенсії на рахунок, що відкритий у відповідному відділенні банку, то суд вважає їх безпідставними з огляду на наступне.

Пунктом 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2014 року № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним», встановлено, що призначення та продовження виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг, субсидій та пільг за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування внутрішньо переміщеним особам здійснюються за місцем перебування таких осіб на обліку, що підтверджується довідкою, виданою згідно з Порядком оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 509. Виплата (продовження виплати) пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення (далі - соціальні виплати), що призначені зазначеним особам, проводиться через рахунки та мережу установ і пристроїв публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» з можливістю отримання готівкових коштів і проведення безготівкових операцій через мережу установ і пристроїв будь-яких банків тільки на території, де органи державної влади здійснюють свої повноваження. Соціальні виплати особам з інвалідністю I групи та особам, які за висновком

лікарсько-консультативної комісії не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги, за їх письмовими заявами можуть проводитись публічним акціонерним товариством «Укрпошта» з доставкою додому за фактичним місцем проживання/перебування таких осіб; для ідентифікації одержувачів пенсій, які є внутрішньо переміщеними особами, та забезпечення виплати пенсій таким особам проводиться емісія платіжних карток, які водночас є пенсійними посвідченнями, із зазначенням на них графічної та електронної інформації про власника та його електронного цифрового підпису.

Згідно з п. 6 Порядку виплати пенсій та грошової допомоги через поточні рахунки в банках, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 1999 року №1596, одержувачі самостійно вибирають уповноважений банк для відкриття поточного рахунка. Для внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку, що підтверджується довідкою, виданою згідно з Порядком оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 509, уповноваженим банком є АТ Ощадбанк.

Пунктами 9 - 11 вказаної Постанови визначено, що між уповноваженим банком і одержувачем укладається договір банківського рахунка. Заява про виплату пенсії або грошової допомоги подається одержувачем особисто до органу Пенсійного фонду чи органу соціального захисту населення за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання одержувача в населеному пункті у межах України або приймається органом Пенсійного фонду чи органом соціального захисту населення від установи уповноваженого банку. Заяви приймаються за умови пред'явлення паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу і підтверджує її вік, та документа, визначеного законодавством, для з'ясування місця її проживання, і реєструються в установленому порядку. Одержувачі, крім внутрішньо переміщених осіб, можуть у будь-який час змінити уповноважений банк, подавши заяву до відповідного уповноваженого банку згідно з пунктом 10 цього Порядку.

Отже, згідно з наведеними нормами орган Пенсійного фонду зобов'язаний виплачувати пенсію на відповідний банківський рахунок згідно з поданою одержувачем пенсії у відповідності до вказаних норм заяви.

Доказів того, що після поновлення виплати пенсія позивача буде виплачуватися в інший спосіб, і відповідно, будуть порушені права позивача, до суду не подано.

Крім того, обов'язковою умовою для надання правового захисту судом є наявність відповідного порушення суб'єктом владних повноважень прав, свобод або інтересів особи на момент її звернення до суду, чого в цій частині не відбулося.

Відповідно до ч. 1 ст. 371 Кодексу адміністративного судочинства України негайно виконуються рішення суду, зокрема про присудження виплати пенсій, інших періодичних платежів з Державного бюджету України або позабюджетних державних фондів - у межах суми стягнення за один місяць.

Оскільки позивачем вимоги про стягнення суми пенсії не заявлялися, тому правові підстави для застосування вказаним норм - відсутні.

Щодо розподілу судових витрат.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 20 серпня 2018 року сплату судового збору в сумі 704,80 грн. за подання до суду позовної заяви відстрочено до ухвалення судового рішення у справі.

Згідно з ч. 2 ст. 133 Кодексу адміністративного судочинства України якщо у строк, встановлений судом, судові витрати не будуть оплачені, позовна заява залишається без розгляду або витрати розподіляються між сторонами відповідно до судового рішення у справі, якщо сплату судових витрат розстрочено або відстрочено до ухвалення судового рішення у справі.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 вказаного Кодексу, яка регулює питання розподілу судових витрат, при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу,

стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Оскільки сплату судового збору, що підлягав оплаті відповідно до положень цього Кодексу, відстрочено до ухвалення судового рішення у справі, і судовий збір не оплачено, тому відповідно до наведених вимог процесуального законодавства при задоволенні позову такий судовий збір підлягає стягненню за рахунок бюджетних асигнувань відповідача - суб'єкта владних повноважень.

Керуючись статтями 32, 139, 243 - 246 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

в и р і ш и в:

Позов Пінешка Леоніда Станіславовича (Донецька обл., м.Донецьк, вул.Нижнетагільська, 3, ПІН 2090701438) до Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області (49094, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, вул.Набережна Перемоги, 26, код ЄДРПОУ 21910427) про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити певні дії задовольнити.

Визнати протиправною бездіяльність Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області щодо невиконання пенсії Пінешку Леоніду Станіславовичу.

Зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області поновити нарахування та виплату Пінешку Леоніду Станіславовичу пенсії, і сплатити заборгованість по ній з дня припинення її виплати, тобто 01 квітня 2017 року.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області (49094, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, вул.Набережна Перемоги, 26, код ЄДРПОУ 21910427) на користь державного бюджету України (Державна судова адміністрація України, розрахунковий рахунок: 31211256026001, ГУК у м.Києві/м.Київ/22030106, код отримувача 37993783, банк отримувача Казначейство України (ЕАП), код банку отримувача 899998, код класифікації 22030106) судовий збір в сумі 704 (сімсот чотири) грн. 80 (вісімдесят) коп.

Рішення набирає законної сили у строк та у порядку, що визначені статтею 255 КАС України, і може бути оскаржене до суду апеляційної інстанції шляхом подання апеляційної скарги через суд першої інстанції протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Повне рішення судом складено 09 жовтня 2018 року.

Суддя

Логойда Т. В.

*306*3254428*1*2*